

Барвінок

№ 10 ЖОВТЕНЬ 1959

Журнал ЦК ЛКСМУ
для школярів молодших класів

ПОДАРУНОК

Малюнок В. РЕШЕТОВА

Інна ХРИСТЕНКО

Пролунав дзвоник. На шкільний ганок, просто в обійми теплого осіннього сонця, вискочила Галя і Віта. В обох на грудях — червоні зірочки, в обох оченята так і сяють.

Ще б пак! Жовтенятам доручено важливу справу. Вожата Ніна сказала, щоб усі готували подарунки для шефів.

Шефи — це робітники сусіднього заводу. Вони збудували для школи чудові майстерні. А тепер діти повинні допомогти шефам прикрасити новий гуртожиток.

Узявшись за руки, дівчатка перебігли вулицю. Ось і будинок, де живе Галя. Миттю піднялись на третій поверх, і Галя ще з порога загукала:

— Мамо! У нас важливе доручення! Ми повинні зараз же, негайно, посадити кімнатні квіти. Ти одріжеш нам пагінці від фікуса?

— А чому ж! — озвалася мама. — Тільки що за спіх такий? Може б, ви спершу сіли та пообідали?

Галя хотіла була заперечити: не до обіду, мовляв, та з кухні раптом долинув такий приємний дух смаженого м'яса, що вона замість того сказала:

— Звичайно! Кидай, Віто, портфель та ходім руки мити. Бо так мама нізащо до столу не пустить!

По обіді мама взяла кухонний ніж з дерев'яною колодочкою й одрізала від фікуса два молоденькі паростки.

— Ну, і що ж ви з ними робитимете? — запитала вона.

— Посадимо в горщики з землею, — не замисливши́сь, відповіла Галя.

— Що ти, Галю! — засміялась Віта. — Спочатку їх треба поставити в воду й тримати, аж поки корінці пустять.

— Правильно, — сказала мама. — Візьми, Галинко, на полиці дві пляшки і налий в них води.

Дівчатка поставили пагінці в воду, а мама розім'яла в руках шматок житньої м'якушки і заліпила шийки пляшок.

— Це щоб повітря не проходило, — пояснила вона. — Ну от, тепер можете забирати.

Подружки вистрибом подалися з кімнати. Віта понесла свою пляшечку додому, а Галя поставила в спальні на вікні.

Перші дні дівчинка ранком і ввечері заглядала на віконце: чи не пустив її фікус корінці? Проте, корінців усе не було видно. І Галинин інтерес почав потроху пригасати. Дедалі рідше вона навідувалась до своєї квітки.

Аж ось якось у школі Віта похвалилася подрузі:

— Мій фікус уже корінці пустив! А твій?

— Не знаю, — сказала Галя. — Я не дивилась.

ШЕФАМ

— Ех ти! А я сьогодні свій у горщик висаджу!

— Що ж — коли мій корінці пустив, то я теж висаджу!

— Приходь до мене, — зацокотіла Віта, — я знаю де можна хорошої землі накопати.

— А хіба не однаково, яка земля?

— Авжеж! Якщо земля погана, то й квітка не ростиме. Нам же вчителька казала. Хіба ти забула?

— Аби ти не забула! — розсердилась Галя. — Чи бач, яка вчена! Думаєш, що ти розумніша за всіх?

І Галя повернулась до подруги спиною. Ич, задається! Чи то велике вже таке діло, що фікус корінці пустив! Однак після уроків Галя і собі швиденько побігла додому. Ану, де той паросток! Що то за тоненькі білі черв'ячки до нього причепились? Та то ж, мабуть, корінці і є! Авжеж!

Галя мало не затанцювала з радощів. Хотіла вже бігти до Віти, та передумала. Обійдеться й без неї! Накопала в дворі землі, насипала її в горщик з-під квітів і всунула туди молоденький фікус.

— Ну, от і все! — сказала дівчинка і поставила горщик на підвіконня.

— Ні, не все, — заперечила мама. — По-перше, треба добре полити. І взагалі, це тільки початок. Квітку треба доглядати добре.

Та Галі дуже скоро набридло морочитися з квіткою. Коли то ще вона виросте, а скільки клопоту! Щодня поливати треба... І потім, Галі ніколи. Вранці вона до школи поспішає, а далі треба уроки вчити, та й погуляти ж хочеться!

Як на те ще й фікус якийсь миршавий видався: не росте ніяк! Листочки в нього чогось жовтіти почали, нижні вже й повідпадали, а верхній, молоденький, що почав був розвиватися, засох, аж почорнів.

От у Віти — зовсім інша річ! Прийшла якось Галя до неї і бачить: Вітин фікус уже другий листочок випускає, і весь такий свіженький, веселенький, листки на ньому блискучі, мов полаковані.

— Я для нього добрива купувала, — каже Віта. — Через те він так добре росте.

Таке скаже! Що там ті добрива! Просто Віті кращий пагінець попався от і все! Щастить же їй! А Галя не рада, що й узялася за цю справу. Тепер і відмовитись ніяк. Вожата Ніна вже питала:

— Ну, як там твій фікус? Росте?

— Та росте... — відповіла Галя.

А сама до нього й не заглядає.

Скаже іноді мама:

— Ну, як тобі не соромно! Ліньки квітку полити! Глянь: земля вже, як камінь, стала!

А Галя мамині слова в одно вухо впускає, а в друге випускає.

Так і зима минула, сніг розтанув, уже на деревах і листя зазеленіло. Заглядають молоді гілочки у віконце, до Галиного фікуса, немов кличуть на волю, до сонечка, а він стоїть собі, сумний такий, ніби хоче сказати: «Не для мене і сонце, й весна не для мене!.. Занапастила Галя моє молоде життя!..»

І от якось у суботу вожата Ніна сказала:

— Завтра приходьте до школи з квітами, підемо до шефів.

Згадала Галя про свій фікус та й похнюпилась. Ну, куди ж таку квітку шефам дарувати! Сором, та й годі! А без квітки прийти теж не можна. Вожата Ніна скаже: «Як же це так? Виходить, ти нас обманула?»

Добре Віті! В неї фікус — хоч куди! Але її сьогодні не було, і вона нічого не знає. Треба піти та сказати їй, що завтра в школу треба фікуса нести.

Прибігла — а Віта в ліжку лежить, і горло в неї зав'язане.

— Нікуди вона не піде, — сказала Вітина мама. — У неї ангіна.

— І я не піду, — зітхнула Галя. — Моя квітка зовсім засохла, як її нести?..

— А ти бери мою! — сказала Віта. — Однаково ж я не йду, а квітку ж треба віддати.

Галя вдячно глянула на подружку.

— А й справді! — радо вигукнула вона.

Другого дня принесла Галя Вітин фікус до школи. У дворі вже зібрались діти. Хто тримав горщик з китайською трояндою, хто з геранню або павучком, у багатьох були фікуси. Але такого гарного, як у Галі, не було ні в кого.

— Оце твій фікус? — спитала вожата, коли всі стали в пари. — Хороший!

Галя тільки-но хотіла сказати, що це не її фікус, а Вітин, як вожата вже пройшла далі. Порівнявшись із першою парою, вона наказала рушати з двору.

Незабаром жовтенята підійшли до гуртожитку. Це був великий триповерховий будинок. На широких сходах дітвору зустріли молоді робітниці й запросили до себе. Якась тьотя взяла Галю за руку й привела в простору, затишну кімнату з білосніжними ліжками та круглим столом посередині. Галя поставила фікус на стіл, а тьотя сказала :

— Ой, який гарний! Ну, спасибі ж тобі, донечко, що виростила!

Тут би Галі й признатись, що це не вона викохала фікус, а її подруга Віта, яка тепер хвора. Та Галя лиш похнюпилась, густо почервоніла й невідомо чому промовчала. А тьотя погладила її по схиленій голові й повела в червоний куток.

Це був і не куток зовсім, а ціла кімната, прикрашена прапорами та плакатами. Там грала радіола й було дуже весело. Спершу всі гуртом співали пісень, а потім діти танцювали та декламували вірші. Тільки Галя мовчки стояла збоку, все ще червона від сорому. «І чого я сюди прийшла?—думала вона. — Хоч би вже додому швидше!..»

Але й дома Галі не стало легше. Засохлий фікус, що стояв на вікні, був для неї

Малюнок В. РЕШЕТОВА

Наталочка

Марія ПРИГАРА

Ви бачили Наталочку,
Оту, що в третім «А»?
Ось через цю Наталочку
Спокою всім нема!

Раніш за всіх з'являється,
Найперша йде у клас,
І зразу ж нападається
На кожного із нас.

— У тебе вуха вимиті?
Ану, біжи, помий!
Із вухами такими ти
З'являтися не смій!

— Ти чом це кігті виростив? —
У іншого пита,
— Такі — скажу по щирості —
У нашого кота.

— А це що? Як не соромно!
В чорнилі вся щока!
...Ми з нею вже й не споримо,
Вона у нас така.

Тому комірчик вимиє,
Тій голку принесе.
І сердиться, і гримає,
І кісками трясе.

Вся школа знає хороше
Наталку в третім «А»,
Та якось в класі порожньо,
Коли її нема.

живим докором. Галя тинялась по хаті, не знаходячи собі місця. Хіба піти до Віти? Ой, ні, нізащо! Якими очима вона дивитиметься на подружку?

Спала дівчинка цієї ночі неспокійно, а в школі намагалась ні на кого не дивитись. Їй здавалось, що всі вже знають про історію з квіткою і показують на неї пальцями.

Та насправді ніхто не звертав на неї уваги. День пройшов, як звичайно, а після уроків до класу зайшла вожата Ніна.

— Діти, — сказала вона. — Наші шефи дуже вдячні за хороші подарунки. Найкращу квітку у вашому класі принесла Галя Косенко. Розкажи нам, Галю, як ти викохала свій фікус?

Усі повернулись до неї, але дівчина, затулившись рукавом, мовчала. З її очей, просто на парту, закрапали великі прозорі сльози.

— Це... не я, а Віта... — нарешті призналась вона.

— Як не ти? — здивувалась вожата. — Адже ще восени ти казала, що посадила фікус!

— Я... посадила, а він... засох...

— Засох? — перепитала вожата. — А чому? Мабуть, такий поганий попався?

Галя важко зітхнула.

— Я... його не поливала... — тихо промовила вона.

ПОМСТА САРМІТЕ

Дзідра РІНКУЛЕ

Малюнок В. ЗАРЕЦЬКОГО

Сарміте — найкраща учениця нашого класу. Третій рік вона кругла відмінниця. Але ми, хлопчаки, не любимо Сарміте. Не любимо за те, що її всі дуже хвалять. Чи то ми недбало виконали домашнє завдання — одразу ж нам указують на Сарміте: «Гляньте на зошит Сарміте! Як чисто, як гарно пише Сарміте! Старайтесь і ви писати так добре, як Сарміте!» І перед нашими очима мелькають чисті сторінки зошита Сарміте з рівними рядками однакових літер.

Чи не обгорнули ми книжки — знову руки вчительки показують нам книжки Сарміте: «Гляньте, як треба обгортати!»

Чи не вміємо ми виразно читати — знову Сарміте! Стоїть вона коло вчительського столу й декламує так, немов це вона на сцені виступає.

Така оця Сарміте!... Завжди вона попереду всіх. Але сьогодні Сарміте так мене розсердила, що я надумав їй помститись.

Це сталось так.

Петеріс жартома вщипнув Мадіса. Мадіс розсердився й учепився Петерісові в волосся. А що Петеріс мій друг, то я не міг байдуже спостерігати це все і став йому на допомогу. Коли ввійшла вчителька, бійка була саме в розпалі.

— Це що тут? — спитала вчителька, і ми в одну мить опинились на своїх місцях.

Ми, хлопчаки, мовчали, мов заціпило нам. Мадісові було, мабуть, соромно скаржитись, а Петерісові не хотілося визнати свою провину. Він сидів, втягнувши голову й зашарівшись, і — ані пари з уст. Я теж мовчав, бо мовчали ж головні винуватці.

Тут появилась Сарміте й про все докладно розповіла:

— Петеріс перший зачепив Мадіса, а Мадіс тільки боронився. А от Гунар — той помагав Петерісові.

Тут уже мене прорвало:

— Петеріс лише пожартував трошки,— озвався я і зустрів докірливий погляд учительки.

— Гунаре!—звернулась вона до мене — Ти вже битись починаєш?

Як звичайно, вчителька багато не говорила, і ми вдвох з Петерісом дістали досить прикрі зауваження про нашу поведінку.

«І все це тільки через Сарміте, — сказав я сам собі.— Ми, хлопчаки, ніколи б не виказали один одного!»

Я замислився, як би його помститись Сарміте. Раптом мені спала чудова дум-

ка. Адже я сьогодні черговий і маю право записувати учнів, які шумлять перед уроками. І ось я почав стежити за кожним кроком Сарміте. Нарешті мені пощастило!

Перед останнім уроком після дзвінка Сарміте не була на своєму місці, підсівши до Сільвії, вона щось їй оповідала. Дарма, що інші діти галасували куди гучніше за Сарміте, я записав тільки її.

Тільки-но вчителька ввійшла до класу, я подав їй аркушик з ім'ям Сарміте.

— Сарміте, чи ти після дзвінка не сиділа на своєму місці й ходила по класу? — спитала вчителька. Я наготувався заперечувати, якби Сарміте почала виправдовуватись. Та, на мій подив, вона й гадки не мала цього робити.

— Так, я не була на місці, — призналась вона. — Більше я так робити не буду.

Хлопчаки тішились. Але найбільше від усіх радів я, бо довів і самій Сарміте й усьому класу, що вона зовсім уже не така хороша й дисциплінована.

Йдучи додому, Сарміте підійшла до мене

й спитала, чи здатний я на якесь інше геройство, окрім того, щоб скаржитись на дівчат.

— Здатний і на більше, — гордовито відповів я і погрозився: — Можу тебе й одлупцювати!

Сарміте витріщила й без того великі очі й промовила:

— Дивись! Та ти й справді герой!

Мені з Сарміте була одна дорога додому, бо ми жили по сусідству. Однак сьогодні кожний із нас ішов окремо.

Прийшовши додому, я хотів був піти до Петеріса помінятись марками, але мама надумала інше:

— Якщо хочеш прогулятись, іди до Валень по домову книгу.

— До Валень? — неохоче повторив я. Йти до Валень означало зустрітися з Сарміте. «І чому це на управдома обрали саме маму Сарміте?» — сердито подумав я. — Не будь вона на цій посаді, мені не треба було б туди йти».

— Іди ж і довго не розмислюй! — квапила мене мама.

Я знав, що вона не любить, коли їй перечать, тому одягнув пальто й вийшов на вулицю. З хвилину я постояв і знову замислився. Чому мені так неприємно йти до Офан — мами Сарміте? Чи я боюсь її, чи мені соромно перед самою Сарміте? Але чому я маю соромитись?

Набрався духу й пішов.

Я підійшов до сусідського садка й одчинив хвіртку. Не зупиняючись, пройшов далі, просто до дверей дому, й постукав.

Одчинила Сарміте.

— А, це ти! — радісно вигукнула вона й запросила в кімнату. Я йшов, гучно пристукуючи каблуками. Хай, мовляв, не думає, що мені ніяково. Незабаром я опинився у великій світлій кімнаті. Сарміте сіла за стіл, що стояв посеред кімнати, і взялась за свої шкільні зошити.

— Твоя мама вдома? — поважно спитав я.

— А ти до мами? — запитала Сарміте.

— Ну, звичайно. Не до тебе ж! — одрубав я. — Мені потрібна домова книга.

— Мама зараз прийде, — сказала Сарміте. — Пожди, — і тут же додала: — Сідай!

Я присів. Чи мені важко трохи почекати? Я вмостився зручніше на стільці й почав

перегортати якийсь журнал, що лежав тут же на столі. Сарміте стала коло мене, але я прикинувся, ніби не помічаю її. Я прийшов у справі і край.

Постоявши ще трошки, Сарміте вийшла. Коли вона повернулась, я навіть не підвів голови. Я лише почув, як клацнув замок. Мабуть, вона замкнула двері. Хай замикає! Це теж мене не цікавило. Вона, мабуть, боїться, як і всі дівчиська, щоб не зайшов хто чужий, бо вже звечоріло. Потім Сарміте пішла в суміжну кімнату. Я удавав, наче мене не цікавить, що вона там робить, проте уважно прислухався.

Щось клацнуло, щось зарипіло, щось Сарміте тягла й штовхала, потім усе стихло. Я уперто читав журнал.

— Ну, Гунаре, тепер я тобі помщуся,— весело сказала Сарміте, звільна наближаючись до мене. В руках у неї була велика шкатула, накрита хустиною.

— Ти? — я засміявся й підвів голову. Але тут мій погляд спинився на шкатулі.— Ти мені помстишся? За що? — спитав я.

— За те, що ти записав мене, а це було нечесно. Я після дзвінка не шуміла, а пояснювала Сільвії завдання.

Мені хотілось щось відповісти, але Сарміте, наближаючись до мене, таємниче бурмотіла:

— Отепер я помщусь, помщусь!

Які лукаві очі були в Сарміте! І чому вона так усміхається? І що там у накритій шкатулі?

— Я помщусь!.. Зараз помщусь! — погрожувала Сарміте, наближаючись до мене з таємничою шкатулою.

Я вскочив на ноги й сердито сказав:

— Не жартуй! Дай спокій!

Але Сарміте не спинялась. Очі її ще більше заблищали й поширились. На чолі з'явилась дивна зморшка. Такою я її ніколи не бачив.

А тут ще ця дивна закрита шкатула!.. Що в ній там сховано? Вона була досить велика, там могла вміститись кішка.

— Ха-ха! Ти хочеш налякати мене кішкою? — Я засміявся, але Сарміте заперечливо хитнула головою.

— І зовсім не кішка! Зовсім ні! — А потім знову тоненьким високим голосом: — Ох, як я помщусь тобі! Ти й гадки не маєш, що в мене тут є... — Кажучи так, Сарміте дуже близько підійшла до мене. Я відступив. Сарміте зробила ще кілька кроків уперед, а я позадкував ще на пару кроків. Так ми обійшли всю кімнату.

— Ага, ти боїшся? Боїшся? — дразнила Сарміте. — А в школі ти був таким героєм. Ще й нахвалявся на вулиці набити мене! От тепер я тебе за це провчу! Стривай, стривай! — і рука Сарміте з шкатулою так швидко наблизилась до мене, що я мало не впав, відступаючи.

Я швидко кинувся до дверей, схопився за ручку, але... Сарміте замкнула двері, а ключ десь сховала. Марно штовхаючи спиною двері, я стояв і не знав, що робити. Сарміте теж спинилась. Хвилину ми стояли одне проти одного, не кажучи ні слова. Ці кілька хвилин для мене були страшні. Ось-ось Сарміте зірве з шкатули хусточку й відтіля вискочить... Неодмінно щось вискочить, — здавалося мені. Вискочить, або Сарміте викине його дохлим. Чи не гадюку сховала в шкатулі Сарміте? Адже всі знають, що вона влітку бродила по лісі, збираючи всяких жуків, бабок, ящірок. Нема нічого дивного, якщо вона й гадюку спіймала й сховала в цій дерев'яній шкатулі.

Сарміте ступила ще крок наперед і поволі взялась за хустку. Мені здалося, що в шкатулі щось заворушилось. Я почув, як мене беруть дрижаки й проймає з страху піт.

— Рятуйте!..— заволав я, щосили смикаючи замкнені двері. В цю мить Сарміте зірвала хустинку, й під моїм носом запахли рум'яні яблука.

— Злякався, бідолашко! — вигинаючись, реготала Сарміте.— От тобі й герой!.. А я тільки хотіла почастувати тебе кримськими яблуками. Їх мені дядько прислав. Ну, хіба не гарні, подивись? Візьми, покуштуй!

Вкрай зніяковілий, я простягнув руку до знадних яблук. В роті мені зовсім пересохло. Мабуть, чи не від страху. Все ще не ймучи віри, я ще раз добре оглянув яблуко, перше ніж його вкусити.

— Ну, смачне? — моргаючи очима, добродушно спитала Сарміте.

Я хотів сказати їй щось про помсту, але яблуко було таке солодке, що всі мої гіркі слова так і лишились невимовлені.

Переклад з латиської.

М. ЛАПИГІН.

Малюнок Л. ЄВТУШЕНКА

КОВАЛІ

Мій дід кує залізо й сталь.
І тато мій — коваль.
А я й собі кувати вчусь
Потроху, день за днем.
Я теж, як тато і дідусь,
Зроблюся ковалем.

Б'ю молоточком — цок та цок!
Учора сам скував гвіздок.

Аж тато мій сказав: — Дивись!
От так і вивчишся колись.

У нас говорять на селі:
— Такий в Шатрових рід!

Усі в них зроду ковалі:
І син, і батько, й дід.

Переклад з російської
М. ПРИГАРИ.

ПІДЙОМНИЙ КРАН

О. БУЦЕНЬ

Малюнки Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ

Сьогодні вся старша група поснідала дуже швидко. Навіть Лесик, який завжди довго сидить над своєю тарілкою, і той упорався з сніданком. Всім хотілося швидше піти на прогулянку, подивитись, як будується дім.

Вишикувалися діти в пари й пішли. Ідуть тротуаром, розмовляють, роздивляються навколо. А Петрик — так той усі машини вже знає. Якщо засперечаються діти, яка машина їде, одразу до Петрика. А він з погордою відповідає:

— Так це ж новий «Москвич», а не «Волга». Хіба так важко запам'ятати?

Може, Петрикові й легко, бо в нього тато шофер. А Наталя ніяк не може запам'ятати. Зате вона добре знає дерева, а Петрик завжди їх плутає, і тоді Наталя каже: «Хіба це так важко запам'ятати?»

Перейшли діти вулицю. Ось нарешті й дім, що будується.

— Дивіться, — промовив Юрко, — вже четвертий поверх є. А недавно було тільки три.

Почали всі лічити, скільки поверхів, і справді, вийшло чотири.

Раптом під'їхало кілька вантажних машин. А на них не цегла, а цілі стіни. Обв'язали робітники одну стіну товстим дротом, підхопив її підйомний кран і поніс високо вгору, аж на саму верхівку будинку.

— Ну й сильний! — каже Лесик.

А там, на будинку, підхопили цю стіну робітники й приставили до іншої, такої ж. Попрацювали коло неї робітники, і гляди, — стіна вже стоїть.

— Бачите, як швидко будують,— каже вихователька Марія Петрівна.— А коли б по цеглині укладали стіну, то на це б пішло дуже багато часу. Та й робітників скільки треба.

Розповіла Марія Петрівна дітям, що роблять різні машини на будівництві, як працюють робітники.

...Цілий день у дитячому садку тільки й мови було що про новий дім. Навіть заходилися будувати такий же. Петрик кричить:

— Я шофером буду. Я возитиму стіни.

Наталя каже:

— Я вікна вставлятиму.

— А ми будемо будівельниками, — загомоніли інші.

Усі так захопилися, що й не помітили, як виріс великий будинок з кубиків.

А тут підійшов до гурту Лесик.

— Я теж хочу будувати.

— А що ж ти робитимеш? — спитала його Зоя. — В нас уже є і шофери, і будівельники, і навіть начальник.

Глянула Марія Петрівна на Лесика, а він мало не плаче. Стоїть, очима кліпає.

— Ким же ти будеш? — спитала вона.

Лесик важко зітхнув, переступив з ноги на ногу і сказав:

— Я буду... підйомним краном... Я вже сильний, я сьогодні всю кашу з'їв.

— Це правда, я сама бачила, — сказала дівчинка Валя.

— Якщо так, то приймайте його до себе, — сказала Марія Петрівна.

Всі будівельники з заздрістю подивились на Лесика, адже кожному було прикро: всі бачили підйомний кран, а здогадався ним бути тільки Лесик.

З того часу Лесик завжди все з'їдав за столом, бо боявся, що йому не дозволять бути підйомним краном.

Українські н

ДВА ПІВНИКИ, ДВА ПІВНИКИ

Два півники, два півники
Горох молотили,
Дві курочки-чубарочки
До млина носили.

Цап меле, цап меле,
Коза насипає,
А маленьке козенятко
На скрипочку грає.

А ворони — старі жони —
Пішли танцювати,
Злетів крук, схопив дрюк,
Пішов підганяти.

Малюнки Н. РОЗУМНОЇ

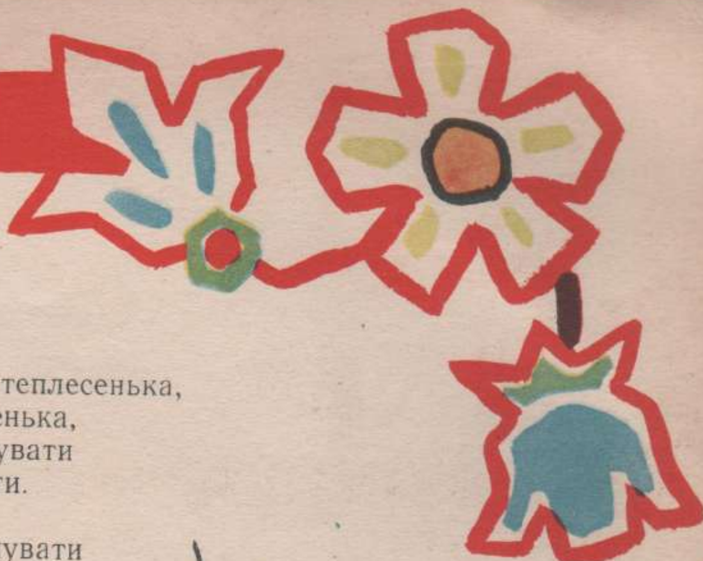

ОЙ, НЕ ЗНАЛА ГОСПОДИНЯ

Ой, не знала господиня,
Як на світі жити,
Та й найняла ведмедика
За плугом ходити,
А вовчика сіренького
Волики гонити,
А зайчика Степанчика
Та перед водити,
А лисичку кирписочку
Обідать носити.

Як розсердивсь ведмедичок —
Плуга поламав,
А вовчик сіресенький
Воли розігнав,
А зайчик Степанчичок
У ліс поскакав,
А лисичка кирписочка —
У зелений гай,
Господиня молоденька —
У великий жаль:
Якби знала, то б найняла старенького
За плугом ходити,
А хлопчика маленького
Волики гонити.

...ародні пісні

Ой, ходить сон

Ой, ходить Сон коло вікон,
А Дрімота коло плота.
Питається Сон Дрімоти:
— Де ж ми будем ночувати?

Ой, ходить Сон по вулоньці
В білесенькій кошулоньці *,
Слоняється, тиняється,
Господоньки питається:

— А де хата теплесенька,
А дитина малесенька?
Туди піду ночувати
І дитину колихати.

— А в нас хата теплесенька,
А дитина малесенька,
Ходи до нас ночувати
І дитину колихати.

Ходи, Сонку, ночувати
І дитину колихати,
Ходи, Сонку, в колисочку,
Приспи нашу дитиночку.

* Кошуля — давнє українське слово, що означає — сорочка.

Сидить зайчик під липкою

Сидить зайчик під липкою,
У скрипочку грає,
Пробив лапку на ломаку
Та й ломаку лає:
— Ой, бодай тебе, ломако,
Та чорти вхопили:
Як ти мені в моїй лапці
Та дірку зробила!

Малюнок А. ТЕТЬОРИ

ФИН ЦЗІН-ЖУ

НА ВЕРБЛЮДАХ ЗРІС

Влітку цього року мешканці нашого містечка надумали прокласти залізничну колію до гори Манхань. Гора ця дуже багата на всякі корисні копалини, та дістатись до них не так просто: понад сто кілометрів простяглись від гори сипучі піски пустелі, де грузнуть машини, а пішки таку відстань годі подолати. Тільки верблюдам ця пустеля не страшна, але ж на них багато не навозиш.

Через це повітовий комітет і ухвалив: збудувати вузькоколійку й змусити гору розкрити свої скарби.

Селяни задоволено сприйняли цю постанову. Негайно ж спорядили в пустелю передовий загін, який мав визначити трасу майбутньої дороги. Навантаживши на верблюдів потрібний інструмент, приладдя та продукти, загін вирушив на місце роботи.

Нам, піонерам, хотілося теж допомогти батькам, проте нам не давали ніяких доручень.

Мій батько вмів водити каравани через пустелю, тим то йому доручили приставляти харчі та воду до табору передового загону. До душі припало батькові це завдання, від задоволення він увесь час наспівував пісні. Як почуєш бувало, що за ворітьми задзвеніли поприв'язувані верблюдам на шиї дзвоники та ще й пісня залунала, то вже напевне знаєш: батько приїхав. Люди не раз цікавились, чому він такий веселий став, а батько їм на відповідь співає:

Без пісні як можна?
Настав такий час —
Щастя довгождане
Прийшло вже до нас.

Але одного разу батько повернувся додому мовчазний, дуже блідий, а чоло його вкривав рясний піт. Увійшовши до хати, він повалився на ліжко. Злякана мати гукнула сусідку і, порадившись з нею, побігла по лікаря.

Батько спершу лежав тихо, а потім застогнав:

— Вода, вода, вода-а...

Я миттю налив чашку чаю і подав йому, але він сердито відштовхнув чай від себе.

— Дурний малий!

Я подумав, що йому хочеться чистої води. Але батько розсердився ще дужче:

— Води треба там, у пустелі, щоб люди від спраги не померли!

— Чого ж ви хочете, тату? — голосно спитав я, аби пересвідчитись, чи не марить, бува, він.

— Чого хочу!.. — Він підвівся, рушив до дверей, але ноги йому враз затремтіли, і він упав посеред кімнати.

Я злякався, схопив його під руки і насилу вклав назад у ліжко.

— Тату, що з вами? Чим ви стривожені? — допитувався я.

Батько зітхнув:

— От лихо. Треба ж було саме тепер захворіти, коли люди в пустелі без води.

Я все зрозумів.

— Заспокойтесь, тату. Знайдеться кому замінити вас...

— Дурниці мелеш! — гримнув на мене батько. — Чи не ти збираєшся замінити?

У мене майнула думка:

«А що коли б і справді?.. Адже дорогу я добре знаю... А що вже хлопці мені тоді заздритимуть!»

— Ну, хоч і я. Я і зараз готовий у дорогу...

— Ех ти, хвалько! Вже, мабуть, кілька разів дзвонили телефоном, що в передовому загоні немає води, а ти поки довезеш, там усі від спраги помруть.

— Звідки ви взяли, що я — хвалько? Мені вже чотирнадцятий рік пішов.

— То що з того? — спитав батько.

— Та ви ж самі дванадцяти років пішли каравани водити, — не заспокоювався я.

— Вже чотирнадцятий... — сам до себе мовив у задумі батько. — Не малий. Може помічником бути.

До хати увійшла мати, а за нею лікар і голова сільськогосподарського кооперативу. Побачивши голову, батько почав вимагати, щоб до табору негайно послали воду.

— Треба якнайскоріше! — підтримав я батька. — Я повезу!

Голова не знав, що на це відповісти, й глянув на батька.

— Нехай їде, — погодився той. — Вже не маленький, з десятьма верблюдами впорається. Та й до табору яких там кілометрів двадцять п'ять. Завидна добереться...

Я не став чекати, поки вони умовляться, а прожогом до колодязя,—наливати воду в бурдюки.

«Хоч би там що вони вирішили, а я однаково поїду, — подумав я. — Такий випадок прогавити! Не послухаюсь навіть голови кооперативу».

Але всупереч моїм сумнівам голова не став перечити, навпаки, коли караван був готовий, він провів мене аж до самої околиці.

Виїхавши з містечка, я оглянув небо: чудовий сонячний день, жодної хмаринки не видно. На душі так весело, аж підстрибувати кортить. Проте, сьогодні мені треба бути дуже серйозним. Таж я наглядаю більше як за десятьма верблюдами. А верблюди це такі тварини, що поки ти йдеш — і вони за тобою, а почнеш підстрибати, гляди, вони теж застрибають.

Я бадьоро йду на чолі каравану. Непомітно лине час. Уже скінчилась зелена лука, і перед очима розкинулась безмежна широчінь пустелі. Один за одним здіймаються піщані бархани. Навколо тихо-тихо, тільки шелестить під ногами пісок, та одноманітно дзенькають дзвоники на шиях у верблюдів.

Час від часу я оглядаюсь: десять горба-

тих тіней рухається позад мене. Я сам веду караван! Виймаю з кишені сопілку, починаю грати...

За першою піснею лунає друга, потім третя і, здається, сама пустеля підспівує мені. Куди не глянь — скрізь тільки самий пісок. Скоро вже половину дороги пройдемо. Раптом я помітив, що сонце затьмарилось. Біда! Буря буде! Треба поспішати. Ховаю в кишеню сопілку й прискорюю кроки. Та хоч як ти не смикай за мотузку, а верблюди переставляють собі спокійно ноги й зовсім не бажають поспішати.

Налетів вітер, збив хмарку дрібного піску й жбурнув її мені в очі. Я нахиляю голову вперед, затискаю долонею рота й носа і наполегливо просуваюсь далі. Вітер дужчає. Тепер уже не тільки пісок, а й камінці здіймаються в повітря, брудно-жовта завіса оточує мене звідусіль, навіть верблюдів не бачу. Куди поділося сонце?

Тривожно закалатало серце. Я приклав до рота долоні рупором і почав скликати до себе верблюдів. Та, мабуть, завивання вітра було дужчим за мій голос. Караван рухався далі. Не допомогло й смикання за мотузок.

Нараз шалений порив вітру штовхнув мене в яму, мотузок вислизнув з рук. Злякавшись, я швидко видряпався з ями і кинувся шукати караван. Верблюди завжди йдуть за мотузкою, а куди ж то вітер її понесе? Борючись з вітром, я нишпорив руками по землі. І раптом — пощастило! Я знайшов мотузок! Тепер ніякими силами не вирвати його з моїх рук.

Буря поволі почала вщухати, стало видніше. Ми спокійно можемо рушати далі. Та радість моя була передчасна. Незабаром нова хвиля піщаної бурі налетіла на нас. Тепер я поставив верблюдів за барханом у коло, змусив їх лягти, а сам заховався між ними. Вітер був такий сильний, що велетенські стовпи піску здіймались аж до самого неба. Стало зовсім темно. Я відчув, що мене засипає піском зверху, і ще міцніше притиснувся до верблюда.

Минуло, мабуть, чимало часу. Мені вже стало бракувати повітря. Я штовхнув верблюда в бік. Він поворухнувся, пісок

Тетяна ВОЛГІНА

Мурашиха

Мурашиха тісто місила
І кохану доню просила:
— Ти піди в гайок до потічка,
Наноси в цеберко водички.

Одказала доня спросоння:
— Ох, не має сил твоя доня.
Вчора я на танці ходила,
Ніженьки свої натрудила...

посипався вниз. Стало легше. Я випростався. Навколо тихо й спокійно. Лагідно сяє в небі сонце, немов ніякої бурі й не було. Відсапавшись, я вже хотів вставати, але раптом відчув, ніби по щоці щось повзе. Мацнув рукою — кров! Хутко насмикав шерсті з верблюда й приклав до рани. Кров спинилась.

В цей час мою увагу привернули якісь звуки. Прислухався. Чути рівномірне: «кап... кап... кап...» Я рвучко схопився з місця, але в очах попливли барвисті кола, голова обважніла, і моє тіло поволі опустилось на землю.

А вода капає. Під час бурі камінцями пробило аж три бурдюки. Напруживши всі сили, я встав. Треба негайно чимось позатикати дірки. Скинувши з себе куртку, сорочку та штани, я поперев'язував бурдюки і, знесилений, знову сів на пісок. В голові макітриться, злипаються очі, але в пам'яті спливають батькові слова: «Хвалько! Поки ти довезеш, там усі від спраги помруть!»

«Про подвиги мріяв, а тепер розкис, — докоряв я сам собі. На що ж ти здатний тоді?»

...Караван поволі рушив уперед...

Радісно вітали мене робітники передового загону, коли я нарешті прибув до табору. Вони підхопили мене на руки й підкидали, поки не помітили крові на моєму обличчі, яка знову побігла з рани. Але я на це не зважав. Моїй радості не було краю, бо робітники зарахували мене до передового загону, навіть прізвище записали в книгу. Можете перевірити. Там на одній з сторінок написано: «Са Сюе-і».

Незабаром до табору примчав сам голова кооперативу. Він дуже хвилювався за мене, а побачивши живим і здоровим, заспокоївся.

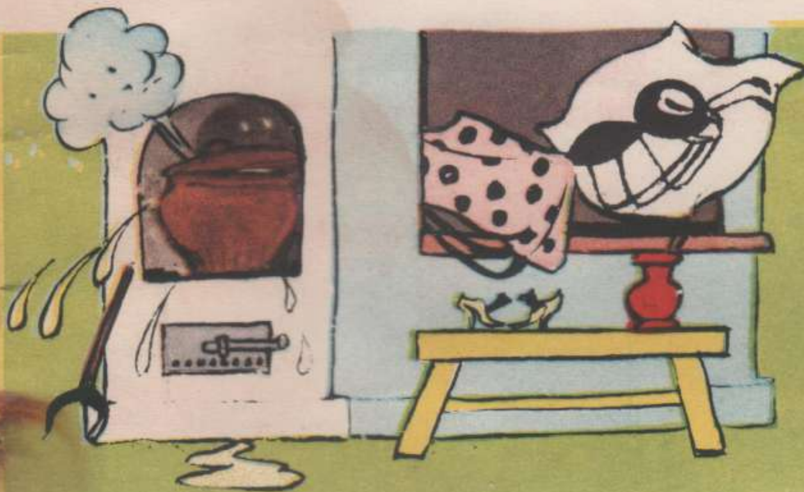
— Що не кажи, а син у твого батька на верблюдах зріс! — пожартував він.

Відтоді й пішла по містечку чутка, що зі мною сталась дуже цікава пригода. А що ж тут особливого, самі подумайте!

Переклад з китайської
І. ЧИРКА.

ТІСТО МІСИЛА

Малюнки А. АРУТЮНЯНЦА

Мурашиха грядку полола,
Мурашиха гречку молола,
У горняті юшка кипіла,
На лежанці доня хропіла

Розгнівилась тут Мурашиха:
— Доки будеш спать, моє лихо?
Уставай, ледащо, з лежанки,
Я тобі задам прочуханки,
Покуштуєш ти хворостини, —
Не ганьби наш рід мурашиний!

Переклад з російської
О. ПАРХОМЕНКА.

Едуард БІЛЛЕКЕ

Малюнки М. ПОПОВА

Поліцейська дільниця № 153

(Берлінське оповідання)

Ось він знову тут, у західному Берліні, цей хлопчик з демократичного сектора.

По той бік вулиці будинок з білою емальованою вивіскою біля під'їзду. Звідси добре видно напис: «Поліцейська дільниця № 153». Погляд хлопчика тривожно перебігає по вікнах другого поверху. Он туди минулої неділі вони затягли батька.

А він навіть не міг доладу розповісти, як усе це сталося. Він дуже злякався й одразу втік. Устиг помітити, як поліцай рвав із рук батька аркуш з підписами і як татків капелюх покотився по землі. Це все, що він міг розповісти мамі. Вона тоді довго-довго мовчала, а потім промовила: «Вони повинні пустити його. Адже він нічого лихого не зробив». Тільки бліда вона була дуже.

Було це в неділю. Сьогодні вже середа, а батька досі не випустили. «Ех ти, боягуз! — лає себе хлопчик. — Боїшся піднятися туди, до них... Ну, ще раз порахую до трьох, а тоді піду!» Повільно, повільно ворушаться губи.

Ніхто не звертав уваги на хлопчика, що прослизнув у двері. Тільки з усіх дверей, ніби очі циклопів, витріщуються на нього круглі таблички. На сходах чиїсь кроки. Поліцай... Хлопчик з переляку тулиться до стіни, але той уже помітив його, уповільнює кроки, підходить до нього, пильно вдивляється.

— Ей, що тобі тут треба? — ніби мимохідь питає він.

«Цей теж був з ними! — думає хлопчик. — Напевно!»

— Оглух чи що? Тебе питають! Відповідай!

— Я тата шукаю, — насмілившись, відповідає хлопчик.

— Чому ж ти, синку, не сказав? Він що, у нас тут?

Хлопчика дивує несподівана лагідність поліцая. «Мабуть, цей не був тоді з ними», думає він і відповідає:

— Так, з неділі.

— А, так он воно що! — вигукує поліцай. — Скажи, будь ласка... Цікаво... Цікаво... Так ти, значить, син того збирача підписів, що ми забрали в неділю? Цікаво, цікаво... А зайдім-но сюди, хлопче! —

І він виштовхує хлопчика до вартівні. — Ці пани також раді будуть познайомитись з тобою.

Поліцаї у вартівні витріщили очі на хлопчика, не розуміючи, в чім справа.

— Ось погляньте на цього малка-тишка! Не такий уже він безвинний, як здається. Це щеня того збирача підписів, що ми злапали в неділю. Шпигує тут.

— Я тата свого шукаю, — захищається хлопчик.

— Шпигуєш! — гримає на нього поліцай. — Кажи, чому ховався від мене?

Один з поліцаїв устає.

— Чекай-но, я з ним швидко впораюсь, — каже він і звертається до хлопчика майже ласкавим тоном: — Як тебе звати?

— Хорст Байєр.

— А скільки тобі років?

— Тринадцять.

— Батька шукаєш, значить?

Хлопчик киває.

— А хто ж це тобі сказав, що батько тут?

— Я сам бачив, як ви його в неділю...

Поліцаї усміхаються, але той, що допитує, спокійно питає далі:

— Ага, ти, значить, сам там був? Ну, а коли сам був, то, звичайно, знаєш, за що забрали твого татуся.

— Адже він тільки збирав підписи за мир...

«Нічого собі «тільки», думає поліцай, але вголос запитує:

— Скажи-но тепер, синку, хто, власне, звелів тобі прийти сюди?

— Ніхто.

— А навіщо тобі до батька?

— Треба сказати йому дещо.

— Цього, на жаль, не можна зробити. Але, може, ти мені розповіси, а я перекажу.

Хлопчик зніяковіло мнеться.

— Ну?

Мовчання.

—Ну, що ж, дуже шкода. Доведеться тобі почекати, поки його випустять.

— А довго ще чекати?

— Ну, це тільки один бог знає.

Хлопчик нерішуче витягає з кишені листа.

— Передайте, дядечку, оце батькові.

— Давай, давай сюди, я вже якось це влаштую.

— Велике спасибі! — обличчя хлопчика заясніло.

— Добре, добре. Катай тепер додому.

Вхідні двері зачиняються за хлопчиком. Лезо кишенькового ножика повільно розрізає конверт. Усі щільно стовпились. Читають листа.

«Любий тату! Я піду сьогодні до поліції. Можливо, вони дадуть мені поговорити з тобою. Як не можна, я передам цього листа. Мама нічого не знає. Я хотів тобі сказати: мені було дуже соромно, що я втік у неділю. І ще я хотів сказати, щоб тебе порадувати. Я з понеділка сам, зовсім без нікого, ходив збирати підписи. Поки що зібрав понад двадцять. Я їх заховаю до твого повернення. Міцно тисну тобі руку. Твій син Хорст».

У вартівні запанувала тиша. Раптом один з поліцаїв зривається і біжить до дверей, за якими зник хлопчик, але той, що читав листа, зупиняє його.

— Кинь, — каже він спокійно. — Одного зловиш — сотня нових з'явиться.

Переклад з німецької.

І. ПАЛІІВЕЦЬ

КОЗЕНЯ

Хитре сіре козеня
Гралося у Феді.
Ми катали козеня
На велосипеді.
Козенятку раді:
— Кізко, їж оладі,
Лиш дерева не чіпай
У садку й леваді!
Попоїло, попило
Козенятко миле
І тихцем деревце
У садку об'їло.
Попередив нас, малят,
Садівник наш Костя:
— Не пускайте, друзі, в сад
Отакого гостя!

Малюнки В. ГРИГОР'ЄВА

Текст М. ПРИГАРИ

ПРИВІТ ВІД БАРВІНКА

Вже осінь на листя
Кладе позолоту.
А друг наш Барвінок
Знов має роботу.

Заліз він на глобус
І повен тривоги,
У вирій пташині
Вивчає дороги.

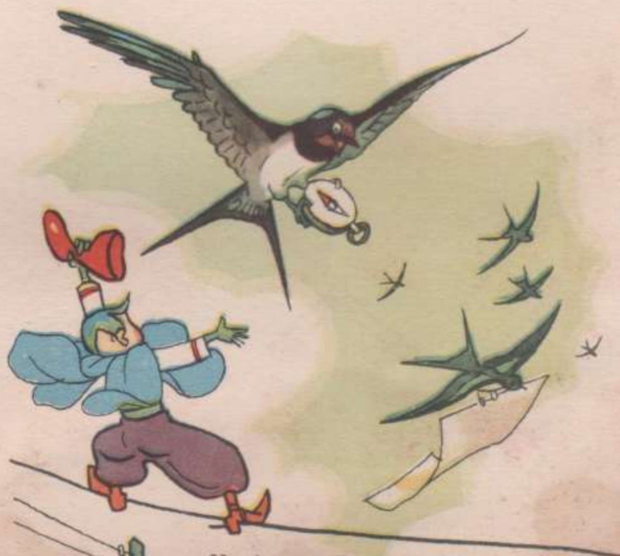
— Усе роздивився...
Коли б не забути!
А зараз я друзям
Накреслю маршрути.

До Африки линуть,
Ще збитися можуть.
Їм компас і карта
Якраз допоможуть

Беріть подарунки,
І гайда у небо!
Яка тут подяка?
Будь ласка, не треба.

Несіть, мої друзі,
Щебечучи дзвінко,
Малим негриняткам
Привіт від Барвінка!

КЛУБ ЖОВТЕНЯТ

ЗРОБИ СОБІ ДО СВЯТА ОДЯГ

Мал. 1

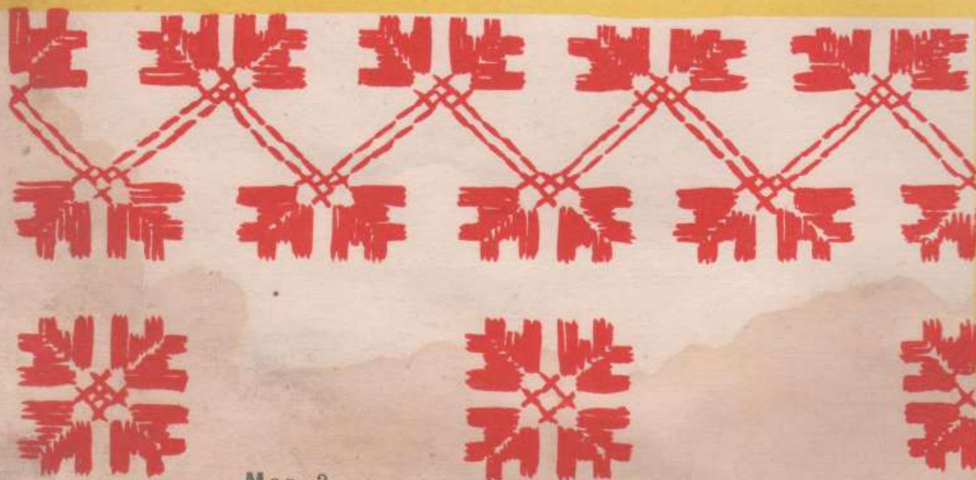
Діти! Ви, мабуть, уже знаєте, що кожний народ має свій національний одяг. Український народ теж має своє гарне національне вбрання. Тепер його носять переважно в свята.

Такий одяг можете зробити й ви в своїй жовтенятській зірочці за допомогою старших товаришів — піонерів.

У кожній області України вишивають і кроять цей одяг по-своєму. Ми вам розкажемо сьогодні, як пошити дівоче і хлоп'яче українське вбрання, яке носять в областях Подніпров'я, тобто в Центральній Україні.

Мал. 2

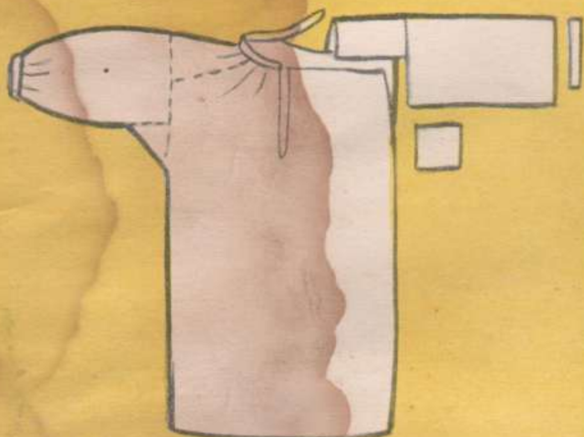

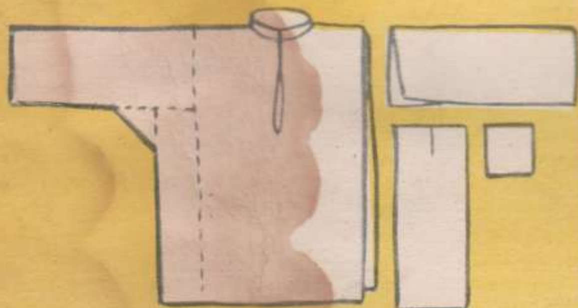

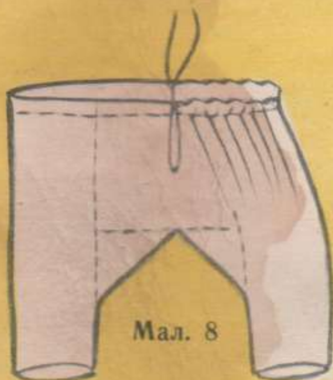
Мал. 3

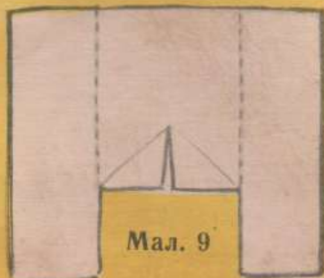

Мал. 4

Мал. 5

Мал. 6

Мал. 7

Мал. 8

Мал. 9

Складається одяг з двох частин: білої вишиваної полотняної сорочки і поясного одягу. Поясний одяг, це штани з поясом для хлопців і плахта або ж рясна спідничка для дівчат з запаскою попереду, підперезана крайкою.

Пошити український одяг дуже легко, тому що всі частини його складаються з прямокутних шматків тканини. Зшиваються ці частини звичайним швом, як показано на мал. 6 та 7. Сорочки можна також змережувати кольоровими нитками. Крій штанів показано на мал. 8 та 9.

Після того, як спідничка або ж штанці готові, треба зібрати ряси-збори в поясі на шнурок, або очкур. Ряси можна також зібрати і вшити до вузенького пояска.

Спідничку та штани треба шити з легкої вовняної або бавовняної тканини. Пояс та крайка робляться з вовняної тканини.

Дівоча і хлоп'яча сорочка вишивається так, як це показано на мал. 1 та 2, білими, сірими та червоними нитками. Можна до цих ниток додати ще блакитні, як це роблять на Полтавщині. Якщо хочете, щоб сорочка була такою, як на Київщині — додайте чорні та жовті нитки. Вишивати сорочку краще гладдю-лиштвою, — мал. 3 та 5, або набируванням — мал. 4. Хрестиком вишивати не радимо, тому що хрестикові взори мають неукраїнське походження.

Якщо зумієте — вишийте сорочку вирізуванням або мережкою.

Комір сорочки зав'язується кольоровою стьожкою (червоною або зеленою).

Коли вбрання ваше готове і ви його одягли — треба вміти як слід підперезатися. Пояс хлопці підперезують так: накладають середину пояса на живіт, ведуть обидва кінці назад, тоді виводять наперед, перехрещують і підтикають їх під пояс з обох боків. Дівчата охоплюють стан крайкою ззаду, виводять кінці її наперед, потім назад і зав'язують крайку вузлом ззаду.

Костюм буде цілком закінчений, якщо хлопці пошиють собі смушеву шапку. Як покроїти таку шапку показано на мал. 10. Влітку хлопці можуть одягти солом'яний бриль. Дівчаткам треба прикрасити голову віночком або пов'язатися кольоровою стрічкою і одягти на шию кольорове намисто.

Хлопчикам треба взутися у чобітки, а дівчатам можна й у черевички.

Напишіть нам, чи пошили ви до свята українське вбрання.

Текст і малюнки С. Колоса.

Мал. 10

Свердлова 36 кв 31
Вовк

Малюнок С. КАРАФФИ-КОРБУТ

ДРУЗІ

Звідкіля ця дівчинка хороша?
А із школи біля Черемоша.
У живий куточок зазирнула,
Та й про все у світі позабула.

В тім куточку — ось де
у корзинці —
Їжачата хрумають гостинці.
Зайченята долі ходять пішки.
Білка з рук визбирує горішки,
Заглядає в оченята сині
Білокосій дівчинці Марині.

Малюнок «Осінь» на обкладинці і макет О. Животкова.

Художній редактор О. І. Микора. Адреса редакції: Київ, Пушкінська, 28. Тел. 5-01-75 і 4-13-97.
Підписано до друку 31.VIII. 1959 р. БФ 17071. Зам. 3699. 3 друк. аркуші 62×94. Тираж 80 000.

Рік видання п'ятнадцятий | 2 крб. | Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».

Друкарня видавництва ЦК КПУ «Радянська Україна», Київ, Анрі Барбюса, 51/2.